

S. Sayısı : 6 ya ek

Muamele vergisi kanununun 2 nci maddesinin (C) fıkrasındaki (Tasirhaneler ve tasir fabrikaları) kaydinin hudud ve şümulünün tayini hakkında Başvekâlet tezkeresi ve İktisad encümeni mazbatasası (3/69)

İktisad encümeninin mazbatasası

T. B. M. M.
İktisad encümeni
Esas No., 3/69
Karar No. 9

21 - XII - 1939

Yüksek Reisliğe

Yüksek Meclis Umumî Heyetinin 29-XI-1939 tarihli toplantısında Encümenimize havalesi kararlaştırılan 2430 sayılı muamele vergisi kanununun ikinci maddesinin (C) fıkrasında yazılı (Tasirhaneler, tasir fabrikaları) kaydinin hudud ve şümulünün tayini hakkındaki Başvekâlet tezkeresi ve İktisad, Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları Maliye vekili, İktisad vekâleti müteşarı ve her iki vekâletin alâkadar şube müdürleri hazır olduğu halde yeniden tedkik ve müzakere olundu.

Encümenimiz bu defaki müzakeresinde evvelce malûmumuz olmayan Maliye ve Bütçe encümenlerinin esbabı mucibelerini ve tavzih kasıtı ile Umumî Heyette mazbata muharrirlerinin beyanatını ve bu babda cereyan eden uzun müzakere safahatını yeni baştan tedkik ve mütalea ettiği gibi tefsiri istenen fıkranın ilk defa yer aldığı mülga 1860 sayılı muamele vergisi kanunu lâyihasının 1931 temmuzunda Yüksek Mecliste müzakere edildiği zamandaki Meclis zabıtlarını da tedkik etmiştir.

Maliye vekâleti vaznı kanununun bu fıkrada (Tasir) kelimesini kullanmasını ele alarak bu kelimenin luğat manası (Bir maddenin sıkıb suyunu çıkarmak) olup halbuki bu gün muamele vergisi yönünden (Tasirhane ve tasir fabrikaları) kaydinin delâletile muamele vergisi şümulüne giren müessesattan bazıları yağlı nebatatın yalnız sıkıb suyunu çıkarmakla iktifa etmeyib bu ameliyenin fevkinde sayılması icabeden tasfiye muamelesile de meşğul bulunmaktadır.

Tasfiye muamelesi ise tasirden anlaşılın bu manadan ayrı bir hüküm mevzuu olmak icabedeceği kanaatle vekâlet mezkûr müessesata bu muamelelerinden dolayı vergi tarhını tefsiri istenen fıkradaki tasir kelimesinin muhalif mefhumundan çıkardığı hüküm ile kanunî telâkki etmiş se de mükelleflerden bazıları bu tarhiyata karşı Devlet şûrası nezdinde itiraz ederek Maliye vekâleti aleyhine idarî dava açmışlardır.

Maliye vekâletinin bağlı mütaleanamesinden ve verilen izahattan anladığımızı göre vekâlet Devlet şûrası nezdinde de yukarıda hulâsaten arz ve izah ettiğimiz şekil ve maalde mütaleada bulunmuş ezcümle (Bu fıkra ile tesis olunan muafiyetin nebatî mahsulâtta çıkarılan ham usarelere aid ve munhasır bulunduğu anlaşılacaktır) kanaatini ileri sürerek davanın reddini istemiş ise de bu defa bir suretini aynen sunmayı faideli telâkki ettiğimiz Devlet şûrasının bağlı karar suretinin mütaleasından da anlaşılacağı üzere Şûra davacıların talebini haklı görmüş ve bahsı geçen fabrikalarda çıkarılan nebatî yağların kanunun muafiyet şümulüne gireceğine karar vermiştir.

Devlet şûrası verdiği bu kararın müstenidatı arasında fabrika mahallinde ehli-vukufufla yaptığı tedkikattan bahs ve makinelerin kuruluş ve işleyiş tarzının bu günki neticeyi doğurmakta olduğunu ifade etmekte ve Maliye vekâletinin yukarıda bahsettiğimiz tazyik suretile ham üsare halinde elde edilecek yağın satılmak imkânı olmadığı binaenaleyh bu mahsulât üzerinde

vazı kanunun bir vergi muafiyeti tesis kastile istisna fıkrasını maddeye ilâveden maksud olan himayenin temininden uzak kalacağı mütealeasile davanın kabulüne ve Maliye vekâletinin itiraz o.unan kararının iptaline hüküm vermiştir.

Meselenin Mecliste geçen Encümenler ve Umumî Heyet karar ve müzakereleri safhalarına gelince Encümenimiz bunları da Maliyenin fıkranın şumulünü tayin talebi sadedinde gerek evvelce ve gerek bu münasebetle ileri sürdüğü fikir ve mütealea ile birlikte yeniden ve inceden inceye tedkik etti.

Kanun tekniği bakımından tefsir, öteden beri kanunun bir maddesindeki kelime veya cümlelerin anlayışta muhtelif mânaya alınabilecek bir vuzuhsuzluğu ortadan kaldırmaya hizmet edecek şekilde vazı kanunun o kelime veya cümleden anladığı mânanın sarıh ve katği olarak ifadesi demek olduğuna göre burada (tasirhane - tasir fabrikaları) cümlelerinden maksadı kanunî ne olduğu sorulmaktadır.

Vazı kanunun bir hükümden kasdını tayin edebilecek karinelere gelince; bunları başlıca ya lâyiha veya teklifin mucib sebeplerinden veya encümenler raporlarından veyahud Umumî Heyet müzakeratından geçen münakaşa ve izahlardan çıkarmak mümkün olabilir.

Bunlardan mucib sebepler arasında fıkraya Maliye vekâletinin içtihad ettiği şekilde mâna verecek mütealeaya tesadüf edilememiştir. Ancak esas lâyihası Hükümet tarafından verilip Umumî Heyetin 21 - VII - 1931 tarihli içtimamda müzakere edilen mülga 1860 sayılı muamele vergisi kanununun müzakeresi sırasında sabık Balıkesir mebusu Enver Adakanın (istisnaların P fıkrasında istisnalardan bahsediliyor. Tasirhaneler yağlı mevaddı iptidaiyenin yağını istihsal eden müesseselerdir. Halbuki bu müesseselerin bir kısmı el mengenelelerle ve hayvanlar ile işliyor ki bunlar da o muhitlerde tasirhane addediliyor. Diğer kısmı daha müttekâmil olanlar ki bunlar da tasirhanelerdir. Bu maddeden maksad her iki kısmın da muaf olmasıdır. Onun için sarahat olmak üzere bu fıkraya tasirhanelerden sonra, tasir fabrikaları, kelimelerinin ilâvesini teklif ediyorum) demesi üzerine Bütçe encümeni reisi Hasan Fehmi Ataç Gümüşane tarafından, maksad odur. Zaten el ile işleyenler bu maddenin dahiline giremez. Tereddüpleri var-

sa (tasirhane ve tasir fabrikaları) diye tasir ederiz. Fakat arzettiğim gibi el ile işleyenler bu kanunun dairei şumulüne giremez şeklinde cevap verilmiş ve fıkra bu tarzda tavzih edilerek kabul edilmiştir. Bu kanun vergi mükellefiyeti bakımından Maliye ile alâkadarlar arasında hiç bir ihtilâf mevzuu olmadan üç sene meriyet mevkiinde kaldığı gibi mezkûr kanunu yeni baştan tadil ederek Yüksek Meclise sevkedilen Hükümet lâyihasında da mezkûr fıkra aynen ipka ve Umumî Heyetçe kabul edilerek 1934 tarihinde mülga kanun yerine kaim olmak üzere (2430) sayılı bu günkü muamele vergisi kanunu neşredilmiştir.

Kanun tekniği bakımından (tasir fabrikaları) cümlesinin 1860 sayılı kanuna ilâvesi sırasında esasen el mengeneleleri ve hayvanlar ile işleyen tasir müesseselerinin gerek kuvvei muharrike gerek amele itibarile mezkûr kanunun hükümleri dahilinde mükellefiyet mevzuuna giremeyeceği (tasirhane) kaydile fabrikaların maksud olduğu Bütçe encümeni reisi tarafından ifade edilmekle de iktifa edilmiyerek (tasir fabrikaları) cümlesinin ilâvesine karşı Hükümetin hiç bir itirazda bulunmaması ve esas lâyihanın Hükümet tarafından tahrir ve tanzim edilerek sevkedilmesi ve teşekkül tarihleri işbu kanunun Yüksek Meclise kabulünden daha evveleraci olan bu fabrikalar hakkında yedi sene gibi (ticarî muamelâta bir örf ve taamül) sayılacak uzun müddet ihtilâfsız tatbiki mezkûr istisna fıkrasına ilâve edilen (Türkiye mahsulünü işlemek şartile) kaydi ihtirazisinden de anlaşılacağı üzere Hükümetin de kasdı Türkiye mahsulünü kıymetlendirmek bakımından bu müessesatı geniş bir himayeye mazhar kılmak olduğu açıkça tezahür etmektedir. Bir mala kıymet vasfının verilmesi ise ancak müttekâmil tesisatla mümkün olacağından esasen muamele vergisine tâbi olmayan ve tesislerinde büyük bir sermayeye ihtiyaç görülmeyen ibtidai vesait ile istihsal edilen bozuk ve kıymeti düşük yağların karşısında himayesiz sermaye koymak bilerek o sermayeyi heder etmek demektir. İşte bu maksadladır ki bu gibi mükellefiyet haricindeki küçük büyük teşekkülleri muzır rekabeti altında bulunduran sanayii Hükümet muhtelif tarihlerde kanunda yaptığı tadiller ile mükellefiyetin şumulü dahiline almak zarureti iktisadiyesini duymuştur.

Halbuki encümenimizin kanaatine göre burada hâkim olan sebep arzettiğimiz bu iktisadî zaruret olmayıp Türkiye mahsulâtını himayedir. Yoksa gelişi güzel nebatî yağ imalini vergi mevzuu haricinde bırakmak değildir. Eğer hakikatte lâyihayı tanzim ederken tasir amelîyesinin lûgat manasını kasederek (ham yağ) istisna kasdı mevcut olsa idi bu gün bu işi yapan yüzlerce ibtidai vesait vardır ki kanuna böyle bir istisna kaydı ilâve etmeden dahi bunlar yine vergi mükellefiyeti haricinde kalacaklardı.

1937 senesindenberi tahakkuk ve tahsil edilmiş olup İktisad encümeninin noktai nazarı kabul edildiğine göre Hazinece iadesi icab edeceği Umumî Heyet müzakeresi sırasında Maliye vekili tarafından ifade edilen muamele vergisine gelince, encümenimizin yaptığı son tahkikata nazaran bunlar ibtidai maddesi ecnebi memleketten getirilerek istihsal edilen nebatî yağlardan kanunî vergiler almış olup esasen iadesi icab etmemektedir.

Binaenaleyh bu gün Maliye vekâleti de Devlet şurasının verdiği karara ittiba ve tefsir talebinin neticesine intizaren iadeyi icab ettirecek bir vergi tarhetmemiş olduğuna nazaran orta yerde tahakkuk, tahsil müruru zamanı ve iade muamelesi gibi karışıklığa meydan verecek bir muamele maliye de yok demektir. Şu halde Umumî Heyette İktisad encümeni namına cereyan eden muameleyi tashih sadedinde icab ederse tedkike müsteniden bir tesis yapalım yolunda serdedilen mütaleayı imale de mahal kal-

mıyor demektir.

Hulâsa: Encümenimiz yukarıda uzun uzadıya izah edildiği veçhile (tasirhane ve tasir fabrikası) cümlelerini vazır kanunun bilhassa Türkiye mahsulâtını himaye kasdile ikinci maddeye koyduğu kanaatini bu son tedkik ve müzakere-tile bir daha teyid eder mahiyette görmüş ve fıkranın gerek Hükümet tarafından tahrir ve ilk müzakere sırasında verilen izahat ve gerek yedi sene gibi uzun bir müddet ihtilâfsız tatbikile de bu günkü vaziyeti değiştirecek ve maddede izahı icab ettirecek bir tefsir mevzuu olmadı neticesine varmış ve evvelki kararında ısrar ederek meseleyi Umumî Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunmaya karar vermiştir.

İktisad E. Reisi
Giresun

M. M.
Niğde

İsmail Sabuncu
Kâtib

Dr. Rasim Ferid Talay

Afyon K.

Afyon K.

Ankara

Hamza Erkan

İzzet Akosman

Ahmed Ulus

Bursa

Denizli

Edirne

Fazıl Güleç

Tahir Berkay

Temel Göksel

Erzincan

Eskişehir

Gaziantep

Salih Başotaç

Emin Sazak

Nuri Pazarbaşı

Gümüşane

İçel

İstanbul

Edib Servet Tör

Dr. M. Berker

Abidin Dever

İzmir

Kars

Kastamonu

Benal Arıman

Kahraman Arıklı

M. Celâl Bayar

Konya

Zonguldak

Zonguldak

Kâzım Okay

Hasım Karabacak

Mustafa Bozma

T. C.

Şûrayı devlet

Devâi daireleri

Umumî heyeti

E : 38/84

K : 38/99

Davacı : İstanbulda Bakırköyünde nebatî yağlar fabrikası Limited şirketi.

Dava olunan : Maliye vekâleti.

Davanın H. : Davacı, Maliye vekâletinin, muamele vergisi kanununun 2 nei maddesinin 2 nei fıkrası hükmünün, munhasıran Türkiye mahsulâtının tasirile iştilal eden ve yalnız tasirle iktifa eyleyen müesseselere aid olduğu tasfiye ile iştilal eden müesseselerin bu hükme giremeyeceği cihetle bir fabrikanın gerek hariçten tasir edilmiş yağları satın alarak tasfiye eylesmesi ve gerekse kendi tasir ettiği yağları tasfiye etmesi halinde muamele vergisi ile mükellefiyeti lâzımgeldiği yolundaki tamimini 1 temmuz 1937 tarihinde tebellûğ eylediğinden bahsile tasir fabrikaları tabirile vazır kanunun modern tasir fabrikalarını kasdeylediği, nitekim, 1860 sayılı kanunun müzakere zabıtlarından da bu noktanın anlaşılmakta olduğu 2430 sayılı kanun, zikredilen kanunun devamından başka bir şey olmadığı Büyük Millet Meclisindeki müzakeresi sırasında Maliye vekili tarafından beyan edildiği gibi encümen mazbatalarında da yazılı olduğu, tasirden maksadın bir madde nebatiyenin usaresinin elde etmek olduğu ve usarenin madde nebatiyede mevcud olan diğer maddelerden ayrı bir halde olması icab ettiği, tasir ameliyesinin iki safha takib eylediği, birinin maddenin tazyik âletleri vasıtasile ezilib usaresini çıkarmak, diğerinin de mayi halindeki bu usareyi diğer maddelerden ayırmak olduğu, her iki ameliye iptidai bir şekilde taş değirmenleri ile ve bezden süzmek suretile yapıldığı gibi modern, fennî usullerle de yapılmakta olduğu ve bu ameliyeyi yapan makinelerin yekdiğerinin lâzımı gayri müfarike bulunduğu ve hepsinin bir kül teşkil eyleyip bir yandan konan iptidai maddenin diğer taraftan nebatî maddelerden âri yağ halinde çıktığı, bu mütevali ameliyelerin heyeti umumiyesinin tasiri teşkil ettiği ve bu işi yapan smaî müessesenin adının da tasir fabrikası olduğu 2430 sayılı

kanunun ikinci maddesinin (C) fıkrası mutlak olarak müesseselerini vergiden istisna eylediği, müessese dahilinde yapılan bütün ameliyelerin tasirin şumulüne girdiği ve vazır kanunun bahsedilen madde ve mamulün cinsi ile meşğul olmadığı, kullanılacak maddenin Türkiye mahsulü olması halinde, mal ister ham olarak çıksın, ister tasfiye edilmiş bir halde çıksın muamele vergisi kanununun mezkûr maddesine göre, vergiden muaf olduğu Maliyenin tefsir ettiği veçhile (C) fıkrasında, yalnız ham madde çıkaran müesseseler diye bir kayid bulunmadığı ve bunun için ufak bir delil dahi mevcud olmadığı gibi böyle bir tefsirin, vazır kanunun müesseselerin mükemmeliyeti ve ihraç maddelerinin rekabetten sıyaneti gayelerini istihdaf eden maksadına da mugayir olduğu yalnız ezme ameliyesinde inhisar ettirilmek istenilen muafiyetin tatbikat sahasında filen yeri ve manası kalmıyacağı ve bu sebeble fennî bir tasir fabrikasının ezmeden sonraki ameliyeleri dolayısile mamûlatının tam kıymeti üzerinden vergiye tâbi tutulacağı, fabrikalarının işlediği mısır ve pamuk tohumlarından çıkan yağların zeytinyağına kıyas edilemeyeceği, zeytinyağı asidli yüksek tasfiyeye ihtiyaç olmadan yenilebilirse de mısır ve pamuk tohumlarından çıkan yağların tasfiyesiz yenilemeyeceği, umumî hıfzıssıhha kanununa göre de, sıhhati bozacak yiyecek ve içecekleri istihsal ve imal ve ticarete sevk etmek ceza tahdidini altında menedildiği, davanın muafiyet meselesi hakkındaki kararın iptali için açıldığı ve bu kararın tebliği tarihi ile davanın ikamesi tarihine göre hadisede müruru müddet bulunmadığı cihetle dava edilenin müdafaasındaki vazifesizlik ve müruru müddet defilerinin varid olmadığı beyanile mahallen keşif yapılması talebinde bulunarak mezkûr kararın iptalini istemektedir.

Dava olunanın müdafaaları H : Davacı Şirket fabrikasında hariçten aldığı iptidai maddeleri tasir ederek yağ çıkardığı ve mezkûr yağları ayrıca tasfiye ederek sattığı için 2430 numara-

ralı kanun hükümlerinin Şirketin bu yağlardan dolayı mükellefiyetini icabettirdiği, davacıya nisan 1937 tarihinde mahallî varidat idaresince tebliğ edildiği ve bunun üzerine Şirketin 12 nisan 1937 tarihinde vekâlete müracaat eylediği, vekâletçe de mahallince yapılan tebliğatın kanuna uygun olduğu ve tasfiye edilen yağların vergiye tâbi tutulacakları ayrıca bildirildiği, Dava mevzuu muamele vergisi olmasına göre, 2430 sayılı kanunun 14 ve 17 nci maddeleri mucibince evvel emirde muayyen komisyonlara müracaat edilmesi lâzımgeldiği, aksi takdirde, davanın rüyeti imkânsız olduğu cihetle vazife dışında bulunduğu, davacı Şirketin 21 nisan 1937 de vekâlete verilen arzuhalinde mahallince yapılan tebliğattan şikâyet edildiği, davanın bir iptal davası olduğu farzedilse bile, Şûrayı devlet kanununun 25 nci maddesinde yazılı 60 günlük müddet zarfında açılmadığı cihetle bu noktadan reddi gerektiğini,

Meselenin esasına gelince : 2430 sayılı kanunun 2 nci maddesinin (C) fıkrasında, (Türkiye mahsulâtını işleyen tasirhaneler tasir fabrikaları, prina fabrikaları) şeklinde yazılı olan ve hükümde mahsulâtı tasir eden yerlerin istisna edilmiş bulunduğunu bu sarahat karşısında tasfiye amelîyesine tâbi olan usarelerin şu veya bu maddeye aid olması mükellefiyet bakımından bir fark yapmayacağı, tasfiye edilen zeytinyağı vergiye tâbi tutulmak lâzımgelirken mısırdan ve saireden çıkan yağların tasfiyesi halinde vergi alınmanası kanunen ve mantıkan imkânsız olduğu, tasfiyenin tasirin mütemmimi bulunmadığı olsa bile muafiyet için kanunî bir sebep teşkil edemeyeceği, tasfiyenin tasirin zarurî neticesi de olmadığı vazii kanunun yalnız tasiri vergiden muaf tuttuğu, muafiyetin muameleye değil müesseseye aid olması da davacılar hak bahşeylemediği, müessesenin içinde tasir cihazlarının bulunması hasebile o müessesenin tasirden başka iş yapması halinde vergiden istisna edilemeyeceği tasfiyeyi daha yüksek fiatla satış yapmak için yaptıkları, umumî hıfzıssıhha kanunundaki memnuiyetin ise, munhasıran sıhhi bakımdan mevzubahs olduğu ve tasfiye edilmeyen yağların yalnız tagaddi için değil sanayi için de istimal edildiği bu itibarla umumî hıfzıssıhha kanununun hâdisi ile alâkası olmadığı beyanile davanın reddini istemektedir.

Müddeiumununin mütaleası : Dava Şûrayı devlet kanununun 22 nci maddesinin birinci bendine uygun olarak açılmış olduğundan vazifisizlik iddiası varid değildir. Davacı, malmüdürlüğünün muamelesi aleyhine vekâlete müracaat ederek oradan aldığı red cevabından sonra dava açmış olduğundan müruru müddet vekâletin red tarihinden başlar bu itibarla hâdisede mürur müddet te yoktur. İşin esasına gelince : Muamele vergisi kanununun 2 nci maddesinin C fıkrası tasir fabrikalarını tasir amelîyesinden dolayı vergiden muaf tutmuştur. Tasfiye amelîyeleri yapan fabrikalar vergi matrahı dahilindedir. Bu fabrikada tasir ve tasfiye amelîyeleri yapılmakta olduğundan tasir amelîyesinden dolayı vergiden muaf olan fabrikanın tasfiye amelîyesinden olduğu da muaf tutulmasına kanunî imkân olmadığından davanın reddi icab edeceği mütaleasmdadır.

Türk ulusu adına

Hüküm veren Şûrayı devlet Deavi daireleri Umumî heyeti tarafından işin gereği düşünüldü :

Davacının itiraz mevzuu, kendisine mahallî varidat dairesince nisan 1937 tarihinde yapılan tebliğ değil, mısır ve pamuğun tasirin neticesinde elde ettiği nebatî yağların muamele vergisine tâbiyetleri yolunda Maliye vekâletince müttehad karardan ibaret olduğu ve bu kararın kendisine 1 temmuz 1937 tarihinde bildirildiği anlaşılmasına göre, ortada, dava tarihi olan 11 ağustos 1937 tarihine nazaran Şûrayı devlet kanununun 25 nci maddesine göre müruru müddet mevcut olmadığı cihetle dava olunan tarafın müruru müddet iddiası varid görülmemiştir.

Kezalik, dava müesseseye tarholunmuş bir muamele vergisi dolayısıyla açılmış olmayıp sırf vekâletin muamele vergisi kanununun tatbikatı noktasından verilmiş bir karara bina edilmiş bulunmasına göre, hâdisi Şûrayı devlet kanununun 22 nci maddesinin birinci bendinde münheric bir iptal davası mahiyetinde olduğundan yine dava olunan tarafın merci tecavüzü yolundaki müdafaası yerinde sayılmamıştır.

İşin esasına gelince : 2430 sayılı muamele vergisi kanununun ikinci maddesinin (C) fıkrası, Türkiye mahsulâtını işleyen tasirhanelerle tasir fabrikalarını muamele vergisinden müstesna tutmaktadır.

Şu esas karşısında davacının mısır gibi, yağlı Türkiye mahsulâtını tasir ederek nebatî yağlar şeklinde istihlâke arzeden tasir fabrikasının da bu hüküm içinde yer alması zarurîdir. Gerçi dava olunan taraf, bu fabrikanın yukarıda adı geçen meyaddi tasirle iktifa etmeyib aynı zamanda fabrikada tasir olunan yağların tasfiyeye tâbi tutulduğunu iddia ile artık bu, müessesede tasirhane mahiyeti kalmadığını ileri sürmekte ise de Heyetce verilen karar üzerine usulüne tevfikân mahallince yapılan fennî keşif neticesinde ehlivukuf tarafından verilmiş ve taraflara tebliğ edilmiş olan raporda adiyen tasir suretile istihsal olunan nebatî yağların bu hallerile istihlâke arzı fennen mümkün olmayıb yapılan tasire bir tasfiye ameliyesinin de inzımanı fennî bir zaruret ve mütemmimi bir netice olduğu

ve cihazında tasire yarayan ve tasfiye de yapan bir birine bağlı aletler bulunduğu ve davada mevzuubahs olan fabrikada mevcut olan müteselsil tasfiye eçhizesinin müesseseyi bir tasir fabrikası olmaktan çıkaramıyacağı zikir ve beyan edilmiş ve kanunda tasir fabrikalarının vergiden istisnaları fakir halka bir ucuzluk temini maksadına matuf olduğu zahir bulunmuş olmasına göre maişet seviyeleri dün olan halkın yağ ihtiyaçlarını karşılamak üzere müesses olan bu gibi fabrikalar mamulâtının muamele vergisine mevzu teşkil etmiyeceği şüphesizdir. Davanın kabulile Maliye vekâletinin itiraz olunan kararının iptaline ve davacının bidayeten ödediği 100 kuruş ilâm haremın iadesile ilâm harerı olan 400 kuruşun dava edilenden alınmasına 13-V-1938 tarihinde ittifakla karar verildi.